

Studiu de caz: „Tacticile ucrainene pun în pericol civilii”. Amnesty International, Raportul din Ucraina, 4 august 2022

Introducere

Forțele Armate Ucrainene (FAU) au expus populația civilă la vătămări prin găzduirea bazelor militare și operarea armelor în zone rezidențiale populate, inclusiv în școli și spitale, odată ce au respins invazia rusă începută în februarie 2022.

Astfel de tactici încalcă Legea Umanitară Internațională și pun în pericol civilii, transformând obiectivele civile în ținte militare. Atacurile ulterioare ale Forțelor Armate ale Federației Ruse (FAFR) asupra zonelor populate au ucis civili și au distrus infrastructura civilă.

„Am documentat o tendință al forțelor ucrainene de a pune civilii în pericol prin încălcarea legilor de război privitoare la operațiunile militare din zonele civile”-a declarat Agnès Callamard, Secretarul General al Amnesty International.

Trebuie menționat că, tendința sus-menționată nu se aplică fiecărui atac documentat de către Amnesty. În alte locații unde Amnesty a conștientizat crime de război ale Rusiei, inclusiv în anumite zone ale orașului Harkov, organizația nu a găsit dovezi ale prezenței trupelor ucrainene în zonele civile lovite de către FAFR.

În perioada aprilie-iulie 2022, cercetătorii Amnesty International au petrecut câteva săptămâni investigând zonele lovite de către FAFR în Harkov, Donbass și Nikolaev. Organizația a studiat zonele afectate, a intervievat victimele și rudele acestora, dispozitive specializate fiind de asemenea folosite pentru a investiga din punct de vedere balistic, loviturile FAFR.

În timpul investigațiilor, cercetătorii au găsit dovezi ce arată cum FAU au lansat atacuri din zone rezidențiale civile, s-au adăpostit în clădiri civile, acțiuni observate în 19 orașe și localități din regiunile vizate. Laboratorul de Evidență al Crizelor, aflat în subordinea Amnesty International, a analizat și furnizat date din satelit ce confirmă și mai mult veridicitatea unora dintre aceste incidente.

Majoritatea zonelor rezidențiale unde soldații s-au adăpostit erau localizate la câțiva kilometri de linia frontului. Alternative fezabile erau disponibile în așa fel încât civilii să nu fie puși în pericol:

baze militare sau zonele dens împădurite din zonă sau orice alt fel de structură aflată departe de zonele rezidențiale. În cazurile pe care le-a documentat, Amnesty International nu cunoaște dacă trupele ucrainene care s-au stabilit în clădiri și zone rezidențiale au solicitat/au gestionat civilii cu scopul de a îi evacua zona. Putem vorbi despre un eșec în ceea ce privește luarea măsurilor fezabile pentru protecția civililor.

Lansarea atacurilor din zone civile populate

Supraviețuitorii și martorii atacurilor rusești din Donbass, Harkov și Nikolaev au relatat celor de la Amnesty International că FAU operau în vecinătatea locuințelor, expunând astfel zona la tirul de răspuns al forțelor ruse. Inspectorii Amnesty au fost și ei martori la astfel de evenimente în numeroase locații.

Legea Umanitară Internațională solicită tuturor părților unui conflict să evite localizarea, în cel mai fezabil mod posibil, a obiectivelor militare în vecinătatea zonelor dens populate. Alte obligații pentru a proteja civilii de efectele atacurilor includ îndepărtarea acestora din vecinătatea obiectivelor militare, dând în paralel avertizări civililor legate de atacurile ce ar putea afecta populația din zonă.

Mama unui bărbat de 50 de ani ucis pe 10 iunie într-un atac cu rachete din sudul Nikolaev-ului a relatat pentru Amnesty: *„Armata stătea într-o casă aproape de casa noastră iar fiul meu le ducea adeseori de mâncare soldaților. L-am rugat de câteva ori să stea departe de zona aceea deoarece mă temeam pentru el. În acea după-amiază, când s-a petrecut atacul, fiul meu se afla în curtea casei noastre iar eu eram în casă. A fost ucis pe loc. Corpul lui a fost rupt în bucăți. Casa noastră a fost parțial distrusă”*. Inspectorii Amnesty au găsit echipament și uniforme militare în casa de vis-a-vis.

Mykola, care locuiește într-un bloc turn din vecinătatea Lisichansk-ului (Donbass), clădire lovită repetat de către atacurile rusești (în urmă căruia un om în vârstă a decedat) a relatat pentru Amnesty International: *„Nu înțeleg de ce armata noastră trage din orașe și nu de pe câmp”*. Alt locuitor, un bărbat de 50 de ani, a spus: *„Este fără dubiu activitate militară în vecinătate”*. Când de acolo se aud focuri, noi auzim focurile ce vin după”. Cercetătorii Amnesty au văzut cum soldații folosesc o clădire rezidențială aflată la aproximativ 20 de metri de adăpostul folosit de către locuitori, în acel loc pierzându-și viața bărbatul sus-menționat.

La 6 mai, într-un oraș din Donbass, FAFR au folosit controversatele muniții cu dispersie asupra unei zone cu case învecinate poziției de artilerie ucrainene. Fragmentele de obuz au avariat pereții casei unde Anna, 70 de ani, locuiește împreună cu fiul și mama ei de 95 de ani. Anna a relatat: *„Fragmentele au zburat prin uși, eram înăuntru. Artileria ucraineană se afla aproape de câmpul meu...Soldații erau în spatele câmpului, în spatele casei...i-am văzut ieșind și intrând...de când a început războiul...Mama mea este...paralizată, așadar nu am putut pleca”*.

La începutul lui Iulie, un fermier a fost rănit după ce FAFR au lovit un depozit agricol în regiunea Nikolaev. La câteva ore după atac, cercetătorii Amnesty au văzut atât prezența personalului militar ucrainean cât și a vehiculelor de luptă în zona de depozitare a grâului, martorii locali confirmând că FAU utilizau depozitul, localizat peste drumul fermei unde lucrează și locuiesc civilii.

În Bahmut, câțiva locuitori au relatat pentru Amnesty International că FAU au utilizat o clădire la nici 20 de metri de strada unde se afla o clădire rezidențială înaltă. Pe 18 mai, o rachetă rusească a lovit fațada clădirii, afectând parțial 5 apartamente și alte clădiri învecinate. Kateryna, o locuitoare care a supraviețuit atacului a relatat: *„Nu am înțeles ce s-a întâmplat. Erau geamuri sparte și o grămadă de praf la mine în casă...Am rămas aici deoarece mama mea nu a vrut să plece. Are*

probleme de sănătate". Alți 3 locuitori au relatat pentru Amnesty că, înainte de atac, FAU foloseau o clădire aflată vis-a-vis de blocul lovit, două camioane militare fiind parcate în fața altei case lovite de către rachetă. Cercetătorii Amnesty au găsit dovezi ale prezenței militare atât în afara cât și în exteriorul clădirii, inclusiv saci de nisip și folie neagră de plastic ce masca geamurile, truse americane de tip IFAK fiind, de asemenea, observate.

„Nu avem cuvinte pentru ceea ce face armata dar noi suferim” a menționat un locuitor al zonei.

Baze militare în spitale

Cercetătorii Amnesty International au observat cum FAU utilizează *,de facto*, spitalele pe post de baze militare, acțiune observată în 5 locații. În două orașe, zeci de soldați se odihneau, plimbându-se și consumând rații militare în spitale. În alt oraș, soldații trăgeau de lângă spital.

Un atac aerian rus din 28 aprilie a rănit doi angajați ai unui laborator medical din suburbia Harkovului, după ce FAU formaseră o bază militară în clădire. Utilizarea spitalelor pentru scopuri militare este o încălcare clară a Dreptului Umanitar Internațional.

Baze militare în școli

FAU au făcut o rutină din formarea bazelor militare în școlile din Donbass și Nikolaev. Școlile au fost temporar închise pentru elevi odată cu începerea conflictului dar, în cele mai multe cazuri, clădirile se aflau aproape de zonele civile. În 22 din cele 29 de școli vizitate de către Amnesty, cercetătorii au găsit fie soldați ce foloseau clădirile fie dovezi ale unei prezențe anterioare/prezente ale FAU (uniforme, muniție, rații alimentare și vehicule).

FAFR au lovit multe dintre școlile folosite de către trupele ucrainene. În cel puțin trei orașe, după bombardamentul rusesc al zonei, soldații FAU s-au mutat în școlile din apropiere, punând vecinătatea civilă într-un mare pericol.

Într-un oraș din sudul Odesei, Amnesty International a văzut obiceiul FAU de a folosi zonele civile pentru grupări și formări de baze, vehicule fiind camuflate sub copacii zonelor rezidențiale, folosind de asemenea alte două școli aflate în zone aglomerate. Atacurile rusești din vecinătatea școlilor au ucis și rănit câțiva civili în perioada aprilie-iunie 2022.

În Bahmut, FAU foloseau o universitate drept bază când o rachetă rusească îi lovește incinta pe 21 mai, ucigând 7 soldați. Universitatea este adiacentă unei clădiri rezidențiale înalte, ea fiind avariată împreună cu alte case pe o rază de 50 metri. Cercetătorii Amnesty au găsit rămășițele unui vehicul militar în curtea universității bombardate.

Legea Umanitară Internațională nu specifică o interdicție a părților combatante de a se grupa în clădirile școlilor care nu sunt funcționale. Totuși, armatele au obligația de a evita utilizarea școlilor din zonele civile pline cu oameni, atâta timp cât situația permite acest lucru. Într-o situație critică, trupele sunt obligate să anunțe civilii și, dacă este necesar, să le asigure evacuarea. Aceste demersuri nu au fost observate în cazurile examinate de către Amnesty International.

Conflictele armate afectează grav dreptul copiilor la educație, utilizarea în scop militar a școlilor putând duce la distrugerii care privează și mai mult elevii de a-și exercita acest drept odată cu finalizarea războiului. Ucraina se numără printre cele 114 state care au susținut *Declarația Școlilor Sigure*, un acord menit să protejeze educația lovită de conflict, permițând părților să utilizeze infrastructura educațională doar atunci când nu există o alternativă viabilă.

Concluzii

Forțele Armate ale Federației Ruse au utilizat diferite tipuri de muniții, toate provocând daune extrem de mari. Practica Forțelor Armate Ucrainene de a se ascunde în zone civile nu legitimează în vreun fel atacurile rusești asupra acestor zone. Ambele tabere sunt obligate să gestioneze și să prevină orice fel de pericol care ar putea afecta populația civilă. Atacurile nediscriminatorii în urma cărora sunt uciși civili sau obiective civile constituie crime de război.

„Guvernul Ucrainean ar trebui să dea imediat asigurări că trupele sale vor fi relocate departe de zonele civile sau ar trebui să evacueze civilii din zonele unde trupele desfășoară operațiuni. Armatele nu ar trebui niciodată să utilizeze spitalele pentru a se angaja în luptă și ar trebui să folosească școlile sau casele civile doar ca o ultimă soluție atunci când nu mai există alternative fezabile” a relatat Agnès Callamard.

Amnesty International a contactat Ministerul Apărării Ucrainean legat de descoperirile din 29 iulie 2022. La momentul publicării raportului de față, acesta nu a dat încă un răspuns.

SURSE: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/08/ukraine-ukrainian-fighting-tactics-endanger-civilians/>

Revision #5

Created 10 January 2024 18:10:28 by Christian Nasulea

Updated 19 January 2024 10:15:18 by Paul Jinariu-Hara